

Dejan R. Popovic, dipl. inz.
Beograd, Stevana Sremca 18

REPUBLICKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE

Kontakt osoba zadužena za javne konsultacije:

Duško Kostić, dipl. inz.
Beograd, Visnjiceva 8

Predmet: Misljenje o nacrtu Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o načinu kontrole korišćenja radio-frekvencijskog spektra, obavljanja tehničkih pregleda

(http://www.ratel.rs/upload/documents/javne_rasprave/Pravilnik_o_izmenama_i_dopunama_pravilnika/Nacrt_Pravilnika_o_izmenama_i_dopunama_28_11.pdf)

V e z a : [Javne konsultacije o nacrtu Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o načinu kontrole korišćenja radio-frekvencijskog spektra, obavljanja tehničkih pregleda i zaštite od štetnih smetnji](#)
28.11.2012.

Postovani kolega Kosticu,

Ponovo ste izgleda prevideli ograničenja pri donošenju propisa propisana članom 16. Zakona o državnoj upravi (http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_drzavnoj_upravi.html). Ta ograničenja glase:

"Ministarstva i posebne organizacije mogu donositi propise samo kad su na to izričito ovlašćeni zakonom ili propisom Vlade.

Ministarstva i posebne organizacije ne mogu propisom određivati svoje ili tuđe nadležnosti, niti fizičkim i pravnim licima ustanovljavati prava i obaveze koje nisu već ustanovljene zakonom."

Prema tome, odredboma novog člana 40a. stav 1. nacrtu ovog pravilnika ne možete fizičkim i pravnim licima ustanovljavati prava i obaveze koje nisu već ustanovljene Zakonom o elektronskim komunikacijama (ZEK). Ta odredbe glase (prepisujem):

"Upotreba radio-komunikacionih i ostalih uređaja koji svojim radom stvaraju stetne smetnje i ometaju ovlašćeno pružanje elektronskih komunikacionih usluga, nije dozvoljeno, osim za potrebe rada organa odbrane i bezbednosti, kada je upotreba istih dozvoljena odbrane i bezbednosti.

U slučajevima iz stava 1. ovog člana, ukoliko postoji kontinuirano ometanje, Agenciju je potrebno obavestiti o lokaciji, veličini zone i načinu na koji se vrši namerno ometanje (podvukao D. P.), kao i radio-frekvencijski spektar koji se ometa i preduzima mere u skladu sa Zakonom."

Da li se izmene i dopune ovog pravilnika vrse u stvari zbog ometaca (eng. *jammer* i **jamming**: <http://www.electropedia.org/iev/iev.nsf/display?openform&ievref=713-11-23>) navedenih u vašem tekstu (za korisnike) "[Ometači signala mobilne telefonije](#)":

"Ometači GSM/UMTS signala su uređaji čija je osnovna namena ometanje prijema GSM/UMTS signala u prostoru gde su postavljeni. Broj uređaja ovog tipa je veliki, a neki modeli su prikazani na Slici 1."

Slika 1.

Ako je to glavni razlog, onda se treba podsetiti ne(pro)pisanog opsteg pravila po kom niko ne sme namerno ili zlonamerno da ometa ili prouzrokuje smetnje radio-komunikacijama ma koje radio-stanice koja koristi radio-frekvencije na osnovu pojedinačne dozvole ili opsteg ovlasćenja, u skladu sa ZEK-om. Rec "niko" odnosi se i na organe odbrane i bezbednosti.

Sve u svemu, cini se da bi se nepodobni izrazi "*namerno ometanje*" i "*namerna smetnja*" mogli zameniti u kontekstu clana 40a. nacrta ovog zakona sa izrazima "*zastitno emitovanje*" i "*zastitna emisija*", narocito u slucaju organa odbrane i bezbednosti.

Treba se takodje podsetiti i slicnog posebnog pravila iz clana 149. stav 2. Krivicnog zakonika (http://www.paragraf.rs/propisi/krivicni_zakonik.html) po kom novcanom kaznom ili zatvorom do jedne godine kazniće se i ko neovlašćeno spreči ili ometa emitovanje radio i televizijskog programa.

Stavise, i ovom prilikom treba navesti odredbe clana 45. ratifikovanog Ustava Medjunarodne unije za telekomunikacije - ITU (<http://www.itu.int/net/about/basic-texts/constitution/chaptervii.aspx>). Te odredbe glase:

"1. Sve stanice, bez obzira na njihovu svrhu, treba da se ustanovljavaju i eksploituju na takav nacin da ne prouzrokuju stetne smetnje radio-sluzbama ili radio-komunikacijama drugih drzava članica ili priznatih eksploatacionih agencija, ili drugih propisano ovlasćenih eksploatacionih agencija za obavljanje radio-sluzb, a koje rade u skladu sa odredbama Pravilnika o radio-komunikacijama.

2. Svaka drzava članica obavezuje se da zahteva od priznatih eksploatacionih agencija ili drugih propisano ovlasćenih agencija za tu svrhu da se pridrzavaju odredaba gornjeg br. 197 (tj. stava 1. ovog clana, prim. D. P.).

3. Drzave članice priznaju neophodnost preduzimanja svih praktičnih mera za sprečavanje da rad elektrinih aparata i instalacija svih vrsta prouzrokuje stetne smetnje radio-sluzbama ili radio-komunikacijama pomenutim u gornjem br. 197 (tj. stavu 1. ovog clana, prim. D. P.)."

Zalosno je sto u ZEK nisu preuzete i prenete, pored pojedinih odredaba regulatornog okvira za elektronske komunikacije u EU, i navedene i druge odredabe Ustava ITU, kao i materijalne odredbe o koriscenju radio-stanica iz clana 72. st. 1. i 2. ranijeg, nevezaceg Zakona o telekomunikacijama (http://www.ratel.rs/upload/editor_files/File/Regulativa/Zakon%20o%20telekomunikacijama.pdf) koje glase:

"Korisnik radio stanice je duzan da se, prilikom rada radio stanice, pridrzava uslova u dozvoli za radio stanice i uslova odredjenih ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona, da

obezbedi da se radom njegove radio stanice ne stvaraju stetne smetnje u radu drugih radio stanica, da obezbedi da se radom njegove radio stanice ne ugrozava niti narušava zivotna sredina, a posebno da, u skladu sa propisanim standardima, obezbedi zastitu ljudi od stetnog zracenja uređaja, kao i da preduzima mere za blagovremeno otklanjanje nepravilnosti u radu svoje radio stanice.

Ako se utvrdi da radio stanica stvara stetne smetnje drugim radio stanicama ili nju ometaju druge radio stanice, Agencija preduzima sve neophodne mere da ometanje prestane."

Ovo i druga neophodna i dosledna preuzimanja i prenosnja odredaba treba svakako uciniti prilikom najavljenih izmena i dopuna ZEK-a. Ponavljam, "Ministarstva i posebne organizacije ne mogu propisom određivati svoje ili tuđe nadležnosti, niti fizičkim i pravnim licima ustanovljavati prava i obaveze koje nisu već ustanovljene zakonom." Na primer, nezakonito je "na mala vrata" putem odredbi Glave III. ovog pravilnika (<http://www.ratel.rs/upload/documents/Regulativa/Pravilnici/Radiokomunikacije/Pravilnik%20o%20nacinu%20kontrole%20spektra.pdf>) uvoditi instituciju TEHNICKOG PREGLEDA (RADIO-STANICE) u sirem smislu, ako to vec nije ucinjeno ZEK-om. Nije moguće da se "inspekcija radio-stanice" zameni terminoloskim surogatom "tehnicki pregled radio-stanice", iako se u Vujaklijinom *Leksikonu* strana rec "inspekcija" prevodi na srpski jezik kao "pregled". Ostaje, ipak, nejasno kako bi se onda shvatala "tehnicka inspekcija radio-stanice"?

Na kraju valja odgovoriti na pitanje: zasto su i kako su u cl. 1. i 3. ovog pravilnika reci "kontrola (koriscenja) radio-frekvencijskog spektra" skracene u "Kontrola" (sa velikim pocetnim slovom "K"), a reci "radio-frekvencijski spektar" - u "Spektar" (sa velikim pocetnim slovom "S")?

Napomena - U Pravopisu je cak globalni "Internet" sa velikim pocetnim slovom "I" postao "internet" sa malim pocetnim slovom "i".

I jos nesto. Zasto se definicija pojma "stetna smetnja" iz clana 4. tacka 54. ZEK-a znacajno razlikuje od definicije tog pojma iz Ustava ITU (<http://www.itu.int/net/about/basic-texts/constitution/annex.aspx>).

Iskreno,
Dejan Popovic

Beograd, 1. decembar 2012.

P. S. - Mislim da bi izmene i dopune ovog pravilnika mogle da obuhvate i regulaciju nekih drugih vaznih pitanja.

P. S. 1 - Konkretno, mislim da izmene i dopune ovog pravilnika mogle da obuhvate i ranije dostavljen predlog Programa redovne kontrole koriscenja i redovnog ispitivanja zauzeca radio-frekvencijskog opsega - Model (izmene i dopune od 13.3.2011):
http://www.ratel.rs/upload/documents/javne_rasprave/Nacrt_Pravilnika_o_nacinu_kontrole_koriscenja_RF/Prilog%206%20Dejana%20Popovica.pdf

I to kontrolu koriscenja *Spektra* ne do 3000 GHz, kao sto je propisano u clanu 3. stav 1. ovog pravilnika, vec do neke razumne i realne gornje granice, na primer 40 GHz ili, cak i nize, 3 GHz.

REPUBLICKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE

Kontakt osoba zadužena za javne konsultacije:

Duško Kostić, dipl. inz.

Beograd, Visnjiceva 8

Predmet: Dodatno misljenje o nacrtu Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o načinu kontrole korišćenja radio-frekvencijskog spektra, obavljanja tehničkih pregleda

(<http://www.ratel.rs/upload/documents/Regulativa/Pravilnici/Radiokomunikacije/Pravilnik%20o%20nacinu%20kontrole%20spektra.pdf>)

(http://www.ratel.rs/upload/documents/javne_rasprave/Pravilnik_o_izmenama_i_dopunama_pravilnika/Nactr_Pravilnika_o_izmenama_i_dopunama_28_11.pdf)

V e z a : [Javne konsultacije o nacrtu Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o načinu kontrole korišćenja radio-frekvencijskog spektra, obavljanja tehničkih pregleda i zaštite od štetnih smetnji](#)
28.11.2012.

Postovani kolega Kosticu,

Prema clanu 98. stav 5. Zakona o elektronskim komunikacijama (ZEK), Agencija preduzima mere za otklanjanje stetnih smetnji utvrdjenih u postupku kontrole (koriscenja) radio-frekvencijskog spectra, u skladu sa odredbama ovog zakona (i propisa donetih na osnovu njega, prim.-dopuna D. P.).

Posto ZEK ne sadrzi, na zalost, posebne odredbe za preduzimanje mera za istrazivanje i otklanjanje, protiv ili zastitu od stetnih smetnji, mislim da bi Glavu IV. predmetnog pravilnika trebalo dopuniti sa prakticno svim odredbama clana 15. o smetnjama (ranije zvane, mere protiv smetnji) iz potvrdrnog Pravilnika o radio-komunikacijama Medjunarodne unije za telekomunikacije (PR ITU):
<http://life.itu.int/radioclub/rr/art15.htm>.

Nepravilnosti u koriscenju radio-frekvencije(a) ili radio-frekvencijskog spektra (clan 35. Pravilnika) moze, ali ne mora biti uzrok stetne smetnje. Otklanjanje nepravilnosti u koriscenju radio-frekvencije ili, netacno, radio-frekvencijskog spektra (cl. 37, 39. i 41. Pravilnika) takodje moze, ali ne mora biti vrseno u okviru grupe poslova istrazivanja i otklanjanja stetnoh smetnji, odnosno resavanja nekog slucaja stetne smetnje.

Isto tako, otkrivanje rada radio-stanice bez dozvole i ovlascenja ("zastarela" formulacija, po cclanu 40. stav 1. Pravolnika, posto se dozvola ili ovlascenje vise ne izdaje za rad radio-stanice, vec za korisne radio-frekvencije/a) moze, ali ne mora (po pravilu) da se vrsi u okviru nekog slucaja istrazivanja i otklanjanja stetne smetnje (prouzrokovane usled neovlascenog koriscenja radio-frekvencije/a ili, netacno, radio-frekvencijskog spetra).

Stavise, mislim da bi odredbu clana 40. stav 2. Pravilnika kojoj ovde u Glavi IV. nije mesto, vec u Glavi koja se odnosi na grupu poslova otkrivanja i prekidanja neovlascenog koriscenja radio-frekvencije(a) ili, netacno, radio-frekvencijskog spektra, trebalo izmeniti tako da glasi:

"Ukoliko pravno ili fizicko lice bez dozvole koristi radio-frekvenciju(e) za obavljanje delatnosti emitovanja radio ili televizijskog programa, Agencija podnosi prijavu kako nadležnom ministarstvu tako i tako nadležnom organu (tačnije, organizaciji) za radiodifuziju."

Smatram, na kraju, da bi dopuna predmetnog Pravilnika putem preuzimanja odredba o smetnjama iz člana 15. PRK ITU bila korisna kako u postupku kontrole (koriscenja) radio-frekvencijskog spektra tako i u postupku dodele radio-frekvencija (član 81. stav 1. tačka 2. i 4. ZEK-a).

Iskreno,

Dejan Popovic

Beograd, 21. decembar 2012.

Dejan R. Popovic, dipl. inz.
Beograd, Stevana Sremca 18

REPUBLICKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE

Kontakt osoba zadužena za javne konsultacije:

Duško Kostić, dipl. inz.
Beograd, Visnjiceva 8

Predmet: Drugo dodatno misljenje o nacrtu Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o načinu kontrole korišćenja radio-frekvencijskog spektra, obavljanja tehničkih pregleda i zaštite od štetnih smetnji

(<http://www.ratel.rs/upload/documents/Regulativa/Pravilnici/Radiokomunikacije/Pravilnik%20o%20nacinu%20kontrole%20spektra.pdf>)

(http://www.ratel.rs/upload/documents/javne_rasprave/Pravilnik_o_izmenama_i_dopunama_pravilnika/Nacrt_Pravilnika_o_izmenama_i_dopunama_28_11.pdf)

V e z a : [Javne konsultacije o nacrtu Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o načinu kontrole korišćenja radio-frekvencijskog spektra, obavljanja tehničkih pregleda i zaštite od štetnih smetnji](#)
28.11.2012.

Postovani kolega Kosticu,

Prema II prilogu predlogu Evropske komisije za reviziju R&TTE Direktive (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0584:FIN:EN:PDF>) od 17.10.2012., **ometaci** spadaju u radio opremu (!?)

Pretražujući naknadno po elektronskim memorijama Interneta po ključnoj reči "*jammers*", pronasao sam dve interesantne ECC preporuke (03)04 i (04)01 koje se odnose na *ometace*:
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/rtte/files/ecc_recommendation_en.pdf.

Vredi pročitati i proučiti ove preporuke kako u vezi izmena i dopuna ovog pravilnika, tako i u vezi izmena i dopuna pravilnika o RiTT opremi.

Iskreno,
Dejan Popovic

Beograd, 15. januar 2013.

P. S. - Izvinjavam se zbog ovog post festum misljenja.